

گزارش‌های کوتاه علمی

گزارش ۴ گونه زنبور از خانواده Sphecidae از ایران. مجید فلاح‌زاده^۱، هادی استوان^۲ و محمود شجاعی^۲. گروه گیاهپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم، صندوق پستی ۷۴۱۳۵-۳۵۵، شیراز، ایران؛ گروه حشره‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران^۲.

به منظور شناسایی فون زنبورهای Sphecidae استان فارس در سال ۱۳۸۳ با استفاده از روش‌های مختلف تعداد زیادی از گونه‌های این خانواده جمع‌آوری گردید. نمونه‌ها بر اساس مشخصات مرفولوژیک بر اساس کلیدهای شناسایی مختلف تا سطح جنس شناسایی و جهت شناسایی گونه نزد پروفیسور Wojciech Pulawski به موزه آکادمی علوم کالیفرنیا ارسال و نام علمی آنها تأیید شد که ۴ گونه به شرح زیر برای اولین بار از ایران گزارش می‌شوند:

۱- *Ectemnius lituratus* (Panzer) - ۴ نمونه، جهرم، ۱۷ و ۲۴ شهریور ۱۳۸۳

۲- *Gorytes quinquecinctus* (Fabricius) - ۳ نمونه، جهرم، ۱۲ و ۱۵ مرداد ۱۳۸۳

۳- *Isodontia mexicana* (de Saussure) - ۲ نمونه، جهرم، ۴ شهریور ۱۳۸۳

۴- *Sceliphron caementarium* (Drury) - ۲ نمونه، جهرم، ۳۱ مرداد ۱۳۸۳

در ضمن گونه *S. spirifex* (Linnaeus) - ۳ نمونه، جهرم، ۱۴ تیر ۱۳۸۳- نیز برای اولین بار از استان فارس جمع‌آوری شد که این گونه قبلاً توسط اسماعیلی و رستگار (۱۳۵۳) از ایران گزارش شده بود. تمامی نمونه‌ها در کلکسیون حشره‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم نگهداری می‌شود.

اولین گزارش دو گونه زنبور پارازیتوئید خانواده (Eulophidae (Hymenoptera) از ایران. مجید فلاح‌زاده^۱، مریم نقیبی‌نژاد^۱، محمود شجاعی^۲ و هادی استوان^۲. گروه گیاهپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم، صندوق پستی ۷۴۱۳۵-۳۵۵، شیراز، ایران^۱؛ گروه حشره‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران^۲.

به منظور شناسایی فون زنبورهای خانواده Eulophidae در استان فارس طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ تعدادی از گونه‌های این خانواده جمع‌آوری گردید. نمونه‌ها بر اساس مشخصات شکل‌شناختی و با استفاده از کلیدهای شناسایی مختلف تا سطح جنس شناسایی و جهت تشخیص گونه نزد پروفسور Miktat Doganlar به دانشگاه مصطفی کمال ترکیه ارسال و نام علمی آنها تأیید شد.

با بررسی منابع مشخص شد دو گونه (*Aprostocetus toddaliae* (Risbec, 1958) و *Diglyphus chabrias* (Walker, 1838) برای فون ایران جدید است. ۲۸ نمونه از زنبور پارازیتوئید *A. toddaliae* از روی شپشک ستاره‌ای انجیر *Ceroplastes rusci* L. در مرداد ماه ۱۳۸۳ از استهبان روی انجیر خوراکی *Ficus carica* L. جمع‌آوری گردید. این گونه متعلق به زیرخانواده Tetrastichinae می‌باشد و نام *Tetrastichus toddaliae* Risbec, 1958 مترادف آن می‌باشد. این زنبور پارازیتوئید قبلاً از ترکیه، اسرائیل و ماداگاسکار گزارش شده است.

۳ نمونه از زنبور پارازیتوئید *D. chabrias* از روی مگس مینوز *Liriomyza trifolii* (Burgess) در خرداد ۱۳۸۴ از علی‌آباد کمین روی کاهوی وحشی *Lactuca serriola* L. جمع‌آوری گردید. این گونه متعلق به زیرخانواده Eulophinae بوده و نام‌های *Asecodes chabrias* (Walker, 1838) و *Cirrospilus chabrias* Walker, 1838 مترادف آن می‌باشند. این زنبور پیش از این از کشورهای بلغارستان، جمهوری چک، آلمان، اسپانیا، انگلستان، مجارستان، ایرلند، نروژ، پاکستان، روسیه، اسلوواکی و سوئد گزارش شده است.

تعدادی از نمونه‌های این زنبورها در کلکسیون دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم نگهداری می‌شوند.

اولین گزارش از جنس، *Zatypota Foerester* و ۳ گونه از زنبورهای متعلق به زیرخانواده Pimplinae از ایران: (*Zatypota bohemani* Holmgren, *Scambus vesicarius*) (Ratzeburg and *Pimpla flavicoxis* Thomson, (Ichneumonidae: Pimplinae). اشکان مسندی یزدی نژاد. بخش رده‌بندی حشرات، مؤسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی، صندوق پستی ۱۴۵۴، تهران ۱۹۳۹۵، ایران.

طی مطالعات انجام شده بر روی فون زنبورهای خانواده Ichneumonidae، ۳ گونه و یک جنس از زیرخانواده Pimplinae از شیراز و مناطق اطراف جمع‌آوری و شناسایی شد. پس از ارسال نمونه‌ها برای دکتر Jussila در کشور فنلاند شناسایی شد. اعضای این زیرخانواده به عنوان پارازیتوئید لاروها در درون ساقه و تنه درختان از راسته Coleoptera، Lepidoptera و Hymenoptera شناخته شده است و بعضی از افراد آن به خصوص قبیله Playsphinctini پارازیتوئید بعضی از عنکبوت‌ها هستند (Townes, 1970).

جنس *Zatypota* Foerester و گونه *Z. bohemani* Holmgren به طول ۳/۲ تا ۳/۴ میلی‌متر، عرض صورت ۱/۲ تا ۱/۳ برابر طول آن و بال جلو فاقد سلول Areolet می‌باشد. محل جمع‌آوری: شیراز (۷۸/۵/۲۰) و باجگاه (۷۹/۱/۱۵)، جمع‌آوری کننده: مسندی.

گونه *Scambus vesicarius* Ratzeburg به طول ۴/۵ تا ۶/۵ میلی‌متر، عرض صورت ۱/۲ تا ۱/۴ برابر طول آن. بال جلو دارای سلول Areolet می‌باشد و رگ Nervellus در بال عقب از قسمت پایین منشعب شده است. محل جمع‌آوری: شیراز (۷۸/۵/۲۰) و قصره قمشه (۷۹/۴/۲)، جمع‌آوری کننده: مسندی.

گونه *Pimpla flavicoxis* Thomson به طول ۱۲ تا ۱۴ میلی‌متر، عرض صورت ۱/۱ تا ۱/۳ برابر طول آن و رگ Nervellus در بال عقب از قسمت بالا منشعب شده است. محل جمع‌آوری: شیراز (۷۸/۴/۲)، مهارلو (۷۹/۲/۱۴) و تیون (۷۹/۲/۱۵)، جمع‌آوری کننده: مسندی.

گزارش دو گونه زنبور از زیرخانواده Ichneumoninae از ایران: *Coelichneumon singularis* Berthoumieu, *C. microstictus* Gravenhorst (Ichneumonidae: Ichneumoninae).
اشکان مسندی یزدی نژاد^۱ و سید ابراهیم صادقی^۲. مؤسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی، صندوق پستی ۱۴۵۴، تهران ۱۹۳۹۵، ایران؛ مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع، تهران، ایران^۲.

دو گونه از زنبورهای خانواده Ichneumonidae از زیرخانواده Ichneumoninae از باغات درختان میوه هسته‌دار از شیراز و نواحی اطراف جمع‌آوری و تشخیص داده شد. نمونه‌ها برای دکتر Jussila به کشور فنلاند فرستاده شد و مورد شناسایی قرار گرفت. گونه‌ای از این جنس به عنوان پارازیتوئید داخلی لارو شفیره پروانه‌ها بخصوص اعضای خانواده Noctuidae معرفی شده است و معمولاً در زمان شفیرگی میزبان، زنبورهای بالغ خارج می‌شوند.

گونه *C. singularis* Berthoumieu به طول ۱۰ تا ۱۴ میلی‌متر. عرض ۱/۱ تا ۱/۲ برابر طول آن. بندهای شکم قرمز روشن و حاشیه جانبی Scutellum سفید است و اولین حلقه شکم به رنگ قرمز تیره است. محل جمع‌آوری: شیراز (۱۳۷۸/۵/۲) و زرقان (۱۳۷۹/۳/۸)، جمع‌آوری کننده: مسندی.

گونه *C. microstictus* Gravenhorst به طول ۱۲-۱۴ میلی‌متر. عرض صورت ۱ تا ۱/۱ طول آن. بندهای شکم قرمز تیره ولی اولین حلقه شکم سیاه‌رنگ است و حاشیه جانبی Scutellum سیاه رنگ می‌باشد. محل جمع‌آوری: شیراز (۱۳۷۸/۲/۱۰) و آهوچر (۱۳۷۹/۴/۶)، جمع‌آوری کننده: مسندی.